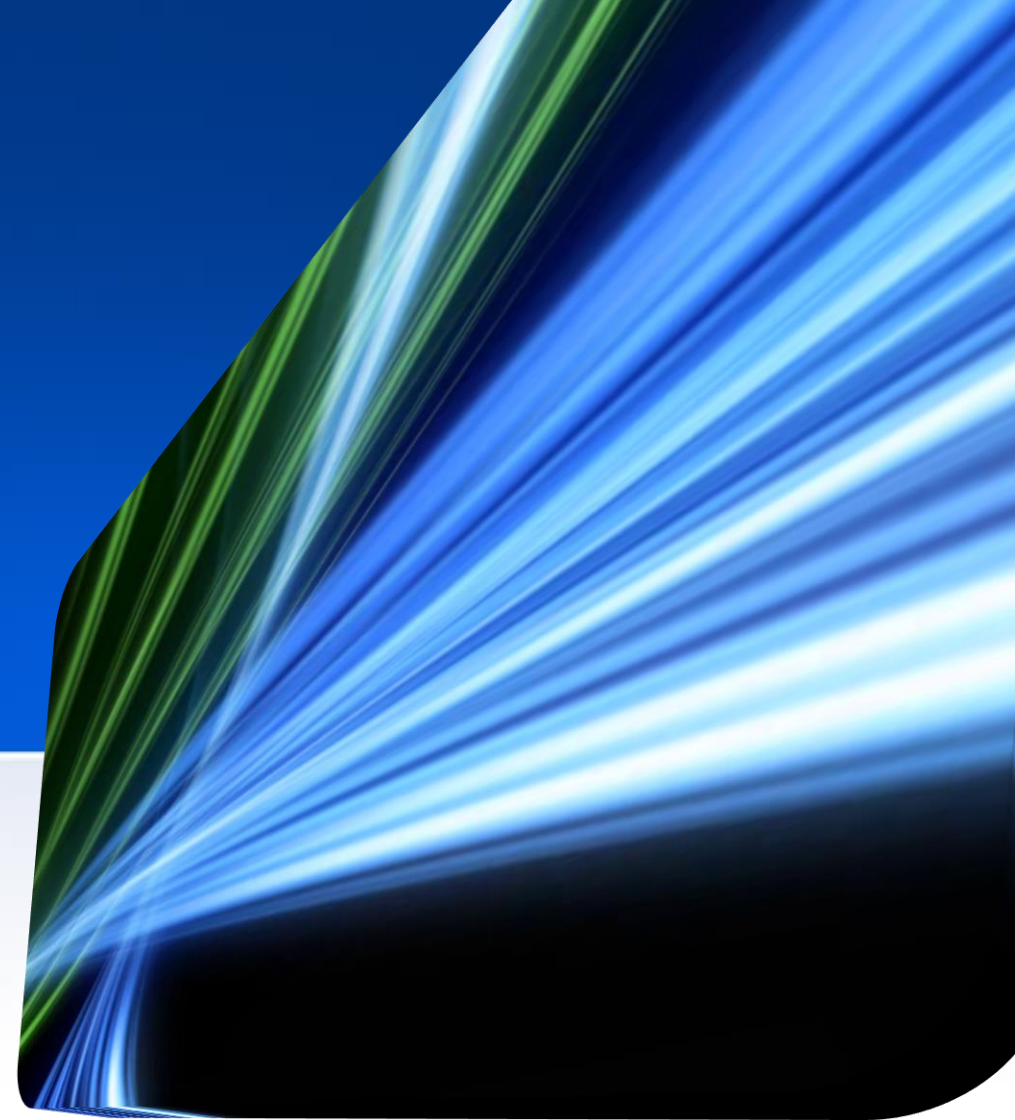

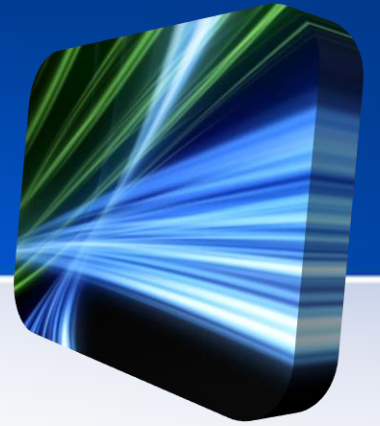
Λειτουργικά Συστήματα
6ο εξάμηνο ΣΗΜΜΥ
Ακ. έτος 2020-2021

Διεπαφή Συστήματος **Αρχείων**

Παν. Τσανάκας

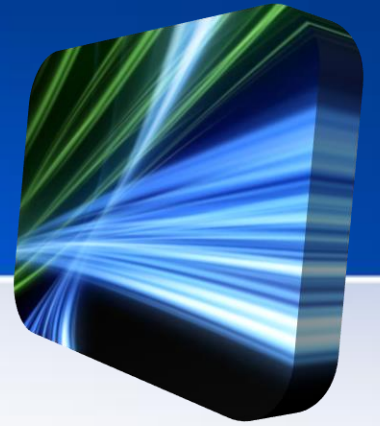

Στόχοι Παρουσίασης

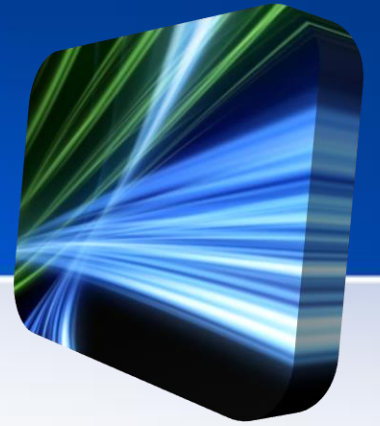
- ❑ Να εξηγήσει την λειτουργία των **Συστημάτων Αρχείων**
- ❑ Να περιγράψει τις **διεπαφές** των Συστημάτων Αρχείων
- ❑ Να ερευνήσει τους **συμβιβασμούς σχεδιασμού** συστημάτων αρχείων, συμπεριλαμβανομένων των **μεθόδων προσπέλασης**, της **κοινής χρήσης αρχείων**, του **κλειδώματος αρχείων** και των **δομών καταλόγων**
- ❑ Να μελετήσει τους **τρόπους προστασίας** του συστήματος αρχείων

Βασικές έννοιες

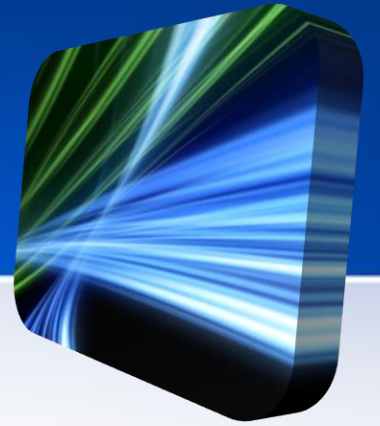
- ❑ Αρχείο
- ❑ Μέθοδοι προσπέλασης
- ❑ Δομή δίσκου και καταλόγου
- ❑ Προσάρτηση συστήματος αρχείων
- ❑ Διαμοιρασμός αρχείων
- ❑ Προστασία

Έννοια αρχείου

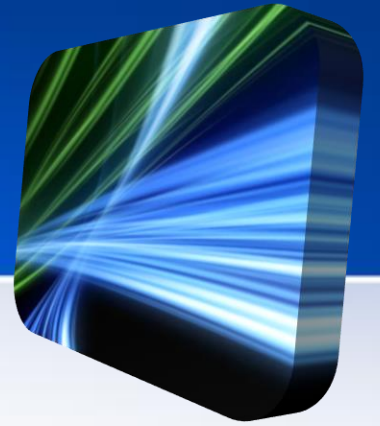
- ❑ Συνεχής χώρος λογικών διευθύνσεων
- ❑ Τύποι:
  - Πρόγραμμα
  - Δεδομένα
    - αριθμός
    - χαρακτήρας
    - δυαδικός αριθμός
- ❑ Περιεχόμενα ορίζονται από τον δημιουργό του αρχείου
  - Πολλοί τύποι
    - **Κείμενο, Πηγαίος κώδικας, εκτελέσιμος κώδικας κλπ.**

Ιδιότητες αρχείου...

- ❑ **Όνομα**
- ❑ **Προσδιοριστής** - μοναδική ετικέτα (αριθμός)
προσδιορίζει το αρχείο μέσα στο σύστημα αρχείων
- ❑ **Τύπος** - απαιτείται για συστήματα που υποστηρίζουν
διαφορετικούς τύπους
- ❑ **Θέση** - δείκτης στη θέση του αρχείου στη συσκευή
- ❑ **Μέγεθος** - τρέχον μέγεθος αρχείου
- ❑ **Προστασία** - ορίζει ποιος μπορεί να κάνει ανάγνωση,
εγγραφή, εκτέλεση κλπ.

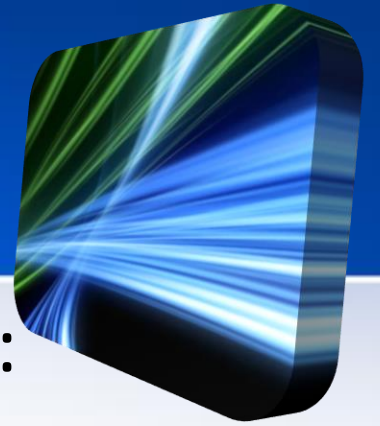
... Ιδιότητες αρχείου

- ❑ Ώρα, ημερομηνία και προσδιοριστής χρήστη - δεδομένα για την προστασία, την ασφάλεια και την παρακολούθηση της χρήσης
- ❑ Πληροφορίες σχετικά με τα αρχεία διατηρούνται στη δομή **καταλόγου**, η οποία διατηρείται στο δίσκο
- ❑ Επεκταμένες ιδιότητες αρχείου (extended file attribute), όπως το αρχείο checksum
- ❑ Πληροφορίες που διατηρούνται στη δομή καταλόγου

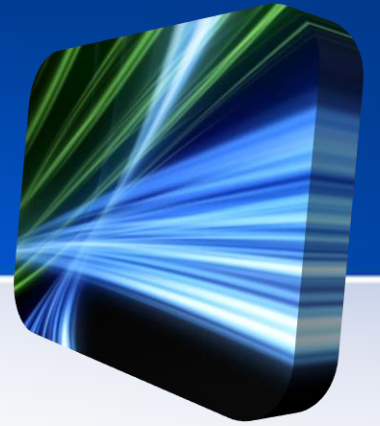

Λειτουργίες Αρχείων

- Αφηρημένος τύπος δεδομένων με λειτουργίες όπως:
  - Δημιουργία αρχείου - **create**
  - Άνοιγμα αρχείου - **open**
  - Εγγραφή - **Write** στη θέση δείκτη εγγραφής
  - Ανάγνωση - **Read** από τη θέση δείκτη ανάγνωσης
  - Επανατοποθέτηση στο αρχείο - **Reposition within file** - **seek**
  - Διαγραφή - **Delete**
  - Αποκοπή – **Truncate**
  - Κλείσιμο αρχείου - **close**

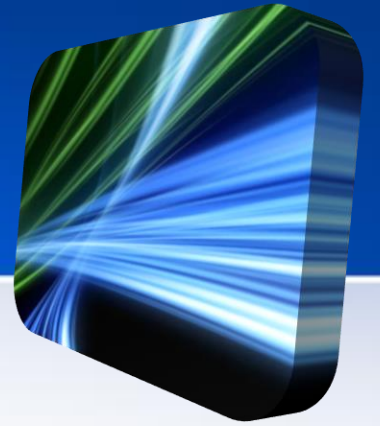
Άνοιγμα Αρχείου ...

- ❑ Για τη διαχείριση ανοιχτών αρχείων απαιτούνται:
  - Πίνακας ανοιχτών αρχείων (**Open-file table**)
  - Δείκτης αρχείου (**File pointer**): δείκτης προς την τελευταία θέση ανάγνωσης / εγγραφής, ανά διεργασία που έχει ανοιχτό το αρχείο
  - Αρίθμηση ανοιχτού αρχείου (**File-open count**): μετρητής του πλήθους των ανοιγμάτων κάθε αρχείου - για να επιτρέπεται η κατάργηση των δεδομένων από τον πίνακα ανοικτών αρχείων όταν κλείνει το τελευταίο άνοιγμα.

Άνοιγμα Αρχείου

- ❑ **Θέση του αρχείου στο δίσκο (Disk location of the file) :**
προσωρινή αποθήκευση πληροφοριών πρόσβασης δεδομένων
- ❑ **Δικαιώματα πρόσβασης (Access rights):** πληροφορίες κατάστασης πρόσβασης ανά διεργασία

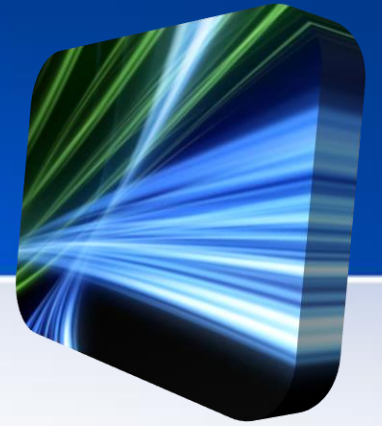
Κλείδωμα ανοικτού αρχείου

Open File Locking ...

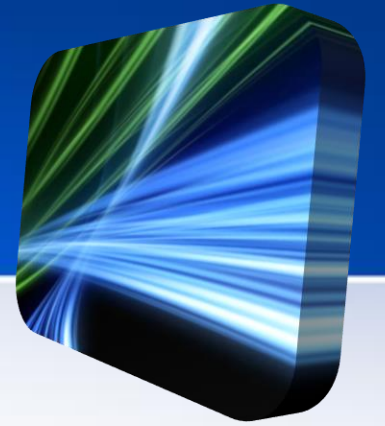
- ❑ Παρέχεται από ορισμένα λειτουργικά συστήματα και συστήματα αρχείων
  - Παρόμοιο με τις **κλειδαριές** του αναγνώστη-συγγραφέα
  - **Κοινόχρηστο κλείδωμα** (**Shared lock**) παρόμοιο με το κλείδωμα του αναγνώστη - πολλές διεργασίες μπορούν να προσπελάσουν ταυτόχρονα
  - **Αποκλειστικό κλείδωμα** (**Exclusive lock**) παρόμοιο με το κλείδωμα του συγγραφέα

Τύποι αρχείων – Όνομα - Επέκταση

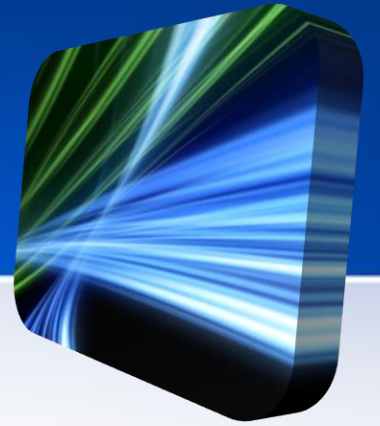
file type	usual extension	function
executable	exe, com, bin or none	ready-to-run machine- language program
object	obj, o	compiled, machine language, not linked
source code	c, cc, java, pas, asm, a	source code in various languages
batch	bat, sh	commands to the command interpreter
text	txt, doc	textual data, documents
word processor	wp, tex, rtf, doc	various word-processor formats
library	lib, a, so, dll	libraries of routines for programmers
print or view	ps, pdf, jpg	ASCII or binary file in a format for printing or viewing
archive	arc, zip, tar	related files grouped into one file, sometimes com- pressed, for archiving or storage
multimedia	mpeg, mov, rm, mp3, avi	binary file containing audio or A/V information

Δομή αρχείου File Structure

- ❑ Καμία – (ακολουθία λέξεων, bytes)
- ❑ Απλή δομή (Simple record structure)
  - Γραμμές
  - Σταθερού μήκους
  - Μεταβλητού μήκους
- ❑ Σύνθετη δομή (Complex Structure)
  - Διαμορφωμένο έγγραφο (Formatted)
  - Μεταφορτώσιμο αρχείο (Relocatable)

Μέθοδοι προσπέλασης

□ Ακολουθιακή προσπέλαση (Sequential)

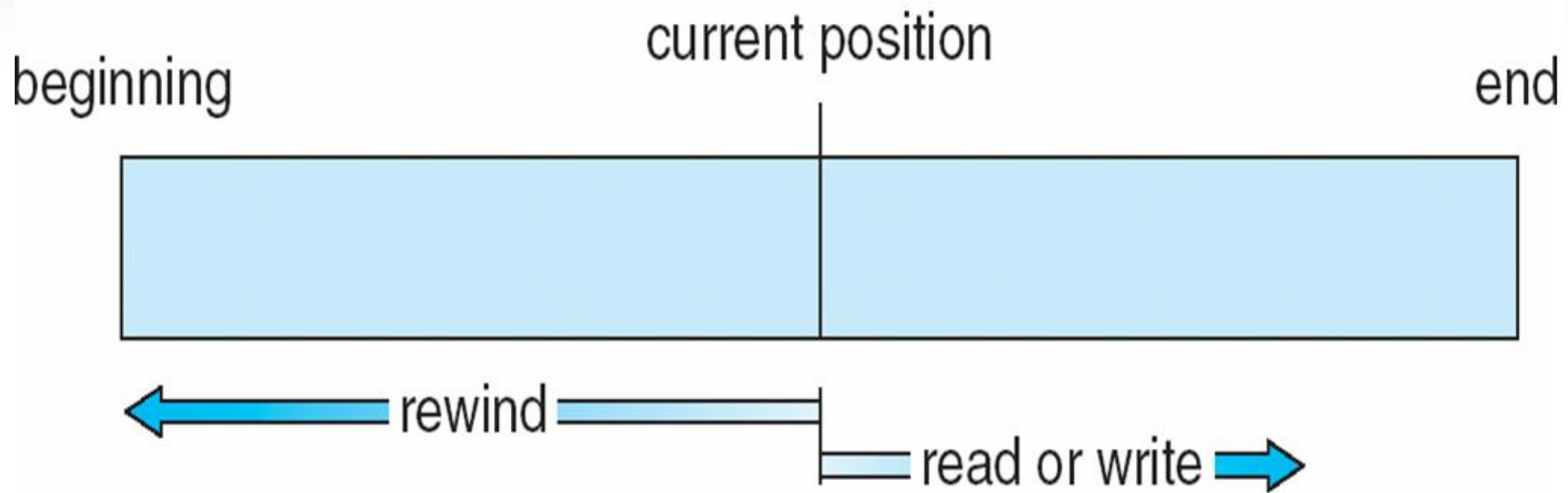
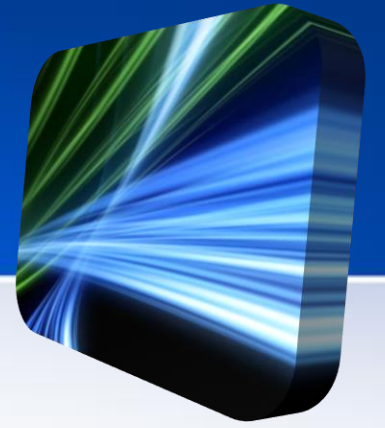
```
read next  
write next  
reset
```

□ Άμεση προσπέλαση (Direct)

```
read  $n$   
write  $n$   
position to  $n$   
    read next  
    write next  
rewrite  $n$ 
```

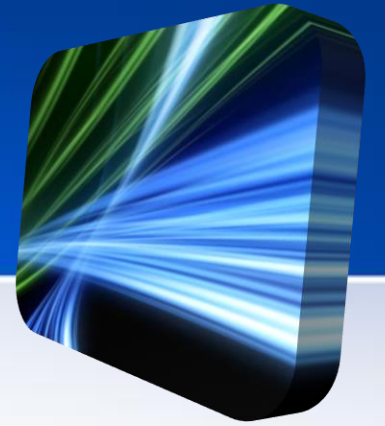
n = ο αριθμός του τμήματος

Αρχείο Ακολουθιακής προσπέλασης

Προσομοίωση ακολουθιακής προσπέλασης σε αρχείο άμεσης προσπέλασης

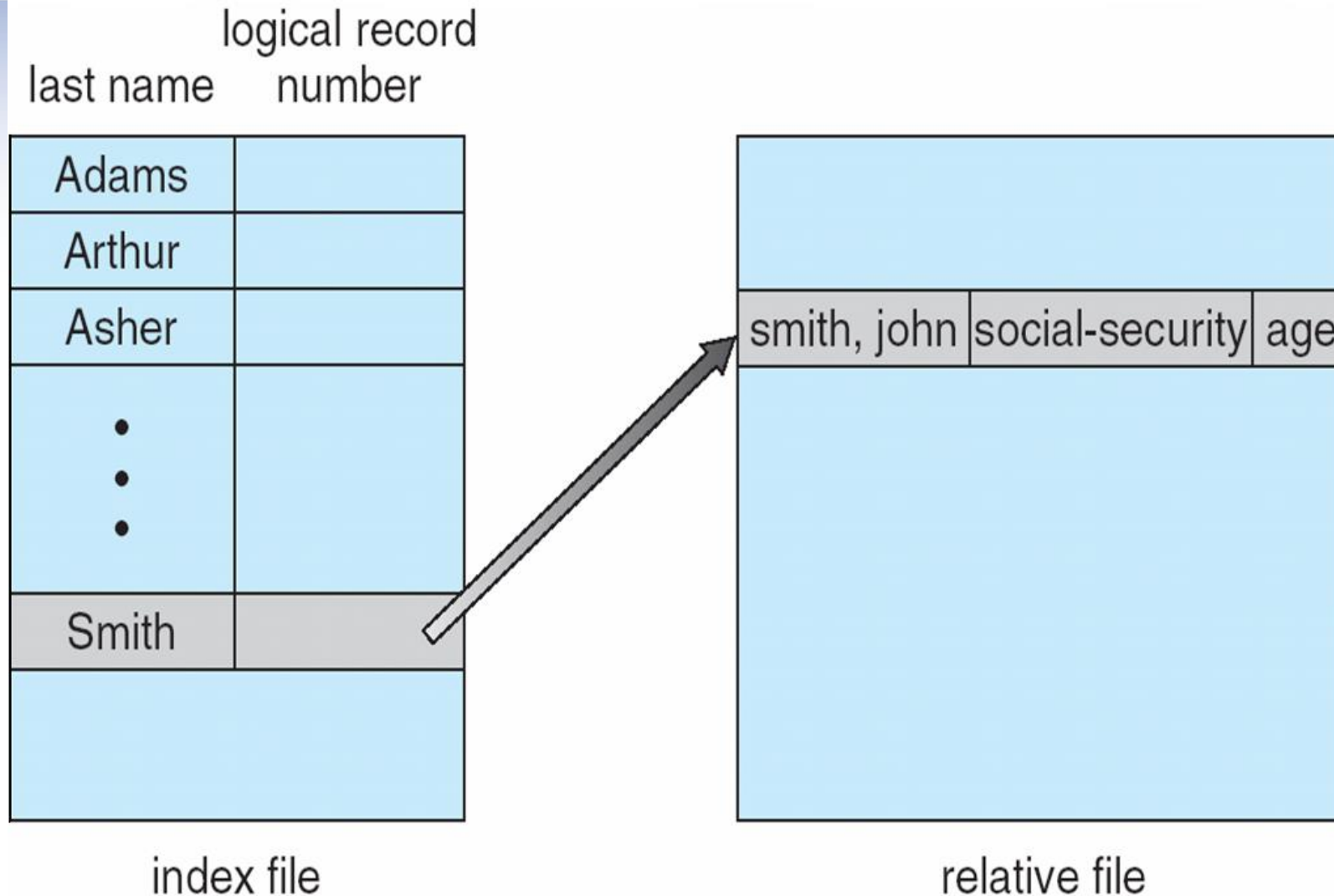
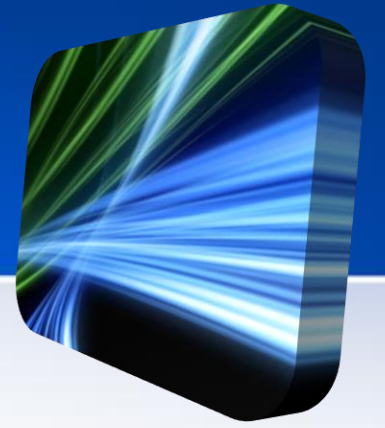
sequential access	implementation for direct access
<i>reset</i>	<i>cp = 0;</i>
<i>read next</i>	<i>read cp;</i> <i>cp = cp + 1;</i>
<i>write next</i>	<i>write cp;</i> <i>cp = cp + 1;</i>

Άλλες μέθοδοι προσπέλασης

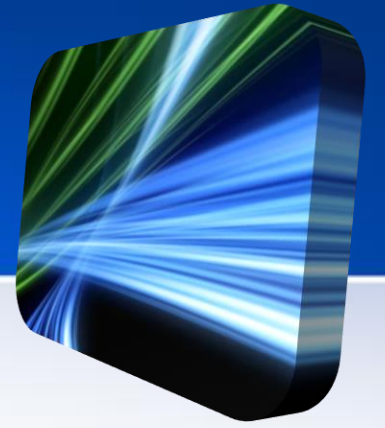

- ❑ Μπορεί να χτιστούν πάνω από στις βασικές μεθόδους
- ❑ Βασίζονται στη δημιουργία ενός **ευρετηρίου** (*index*) για το αρχείο
- ❑ Διατηρείται το ευρετήριο στη **μνήμη** για γρήγορο προσδιορισμό της θέσης των δεδομένων που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν
- ❑ Αν το ευρετήριο είναι πολύ μεγάλο τότε δημιουργείται ευρετήριο (στη μνήμη) του ευρετηρίου (στο δίσκο)

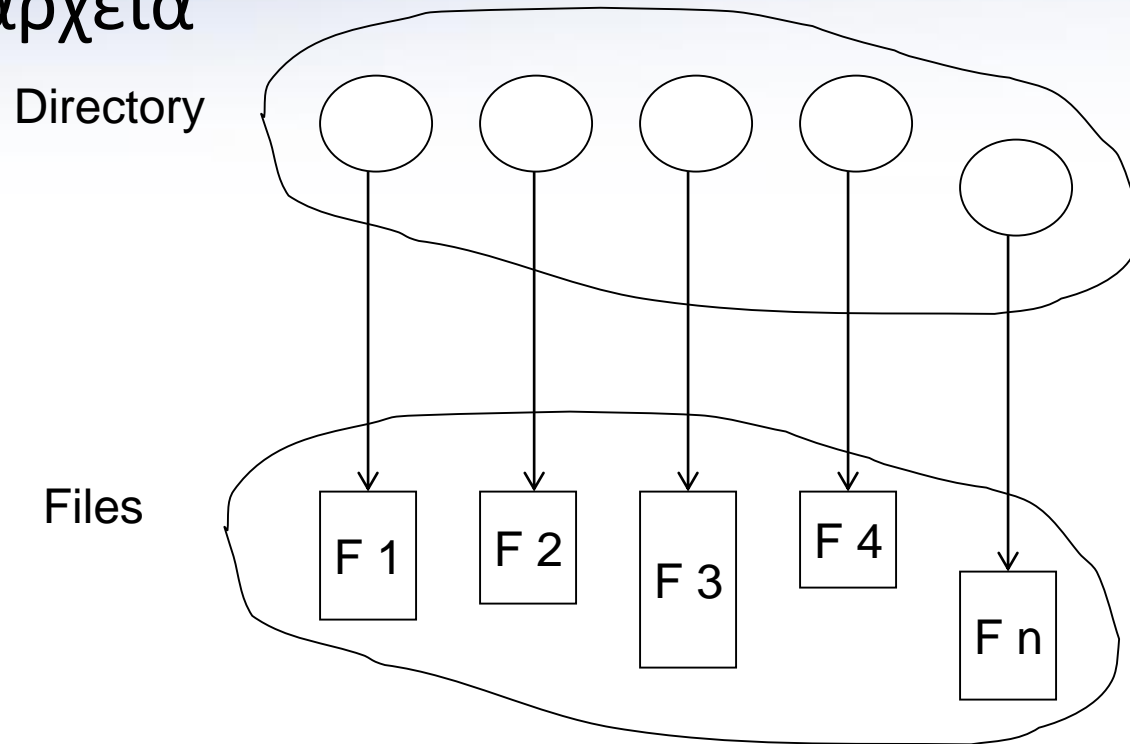
Παράδειγμα αρχείου ευρετηρίου και σχετικού αρχείου

Δομή Καταλόγου (Directory)

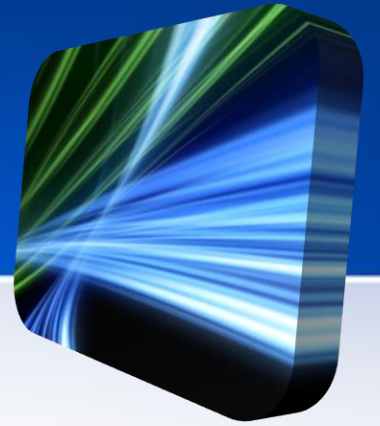

Μια συλλογή κόμβων που περιέχει πληροφορίες για όλα τα αρχεία

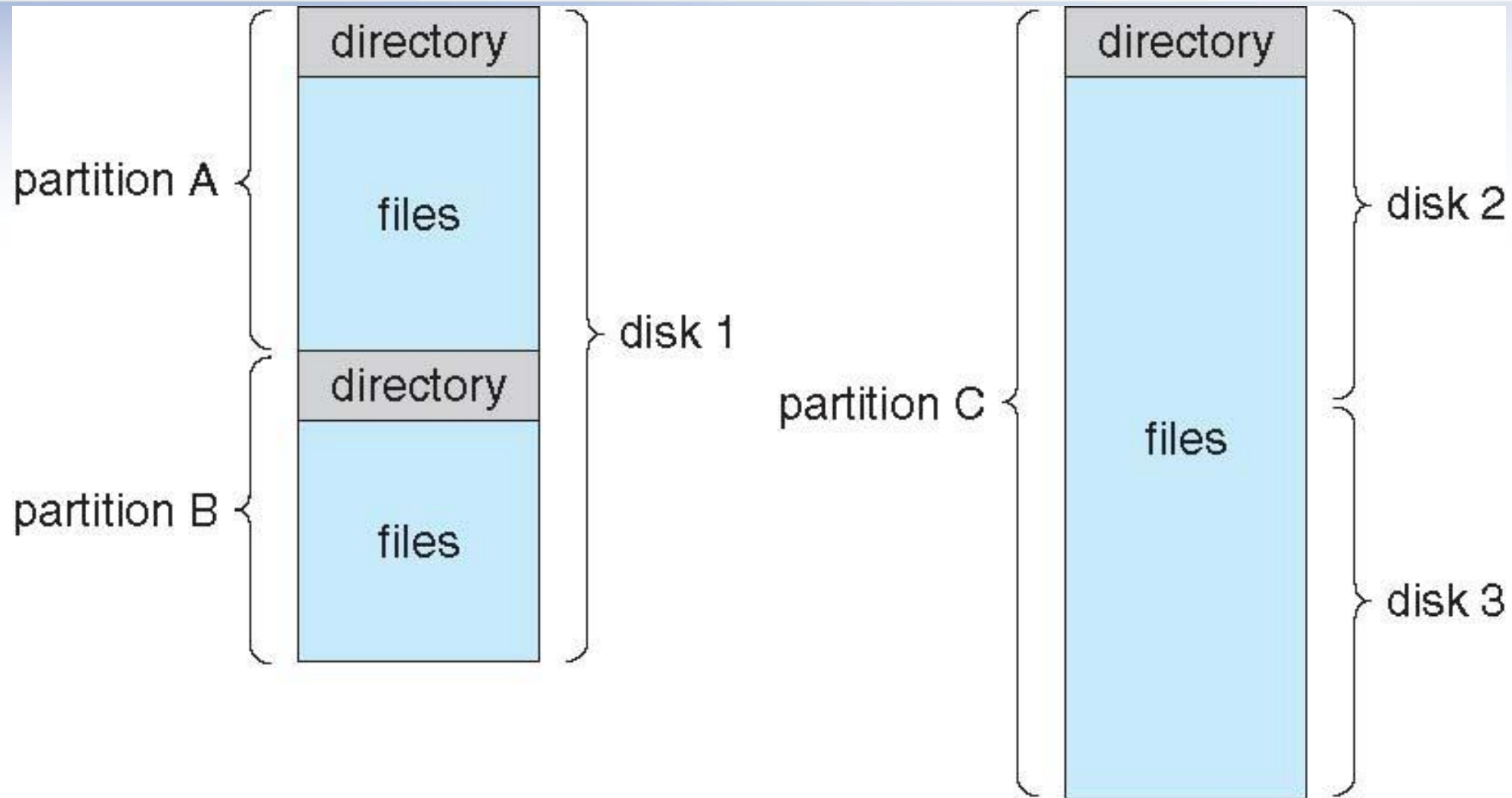
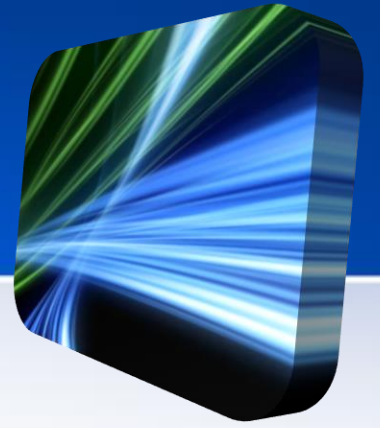
Τόσο η δομή καταλόγου όσο και τα αρχεία βρίσκονται στον δίσκο

Δομή Χώρου αποθήκευσης ...

- ❑ Ο δίσκος μπορεί να υποδιαιρεθεί σε τμήματα (**partitions**)
- ❑ Οι δίσκοι ή τα τμήματα μπορούν να ομαδοποιηθούν σε σύνολα **RAID** για προστασία
- ❑ Οντότητα που περιέχει σύστημα αρχείων αναφέρεται ως τόμος (**volume**)

Τυπική οργάνωση Συστήματος Αρχείων

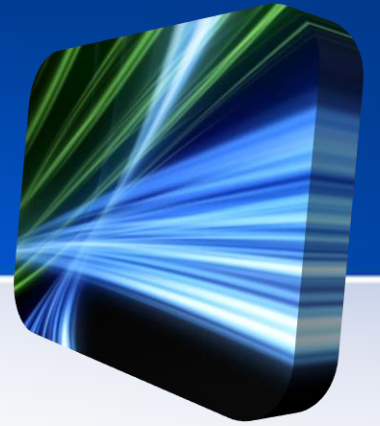

Λειτουργίες που εκτελούνται στον κατάλογο

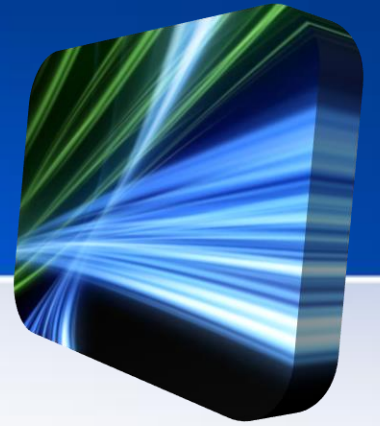
- ☐ Αναζήτηση αρχείου
- ☐ Δημιουργία αρχείου
- ☐ Διαγραφή αρχείου
- ☐ Λίστα καταλόγου
- ☐ Μετονομασία αρχείου
- ☐ Διάσχιση του συστήματος αρχείων

Οργάνωση Καταλόγων

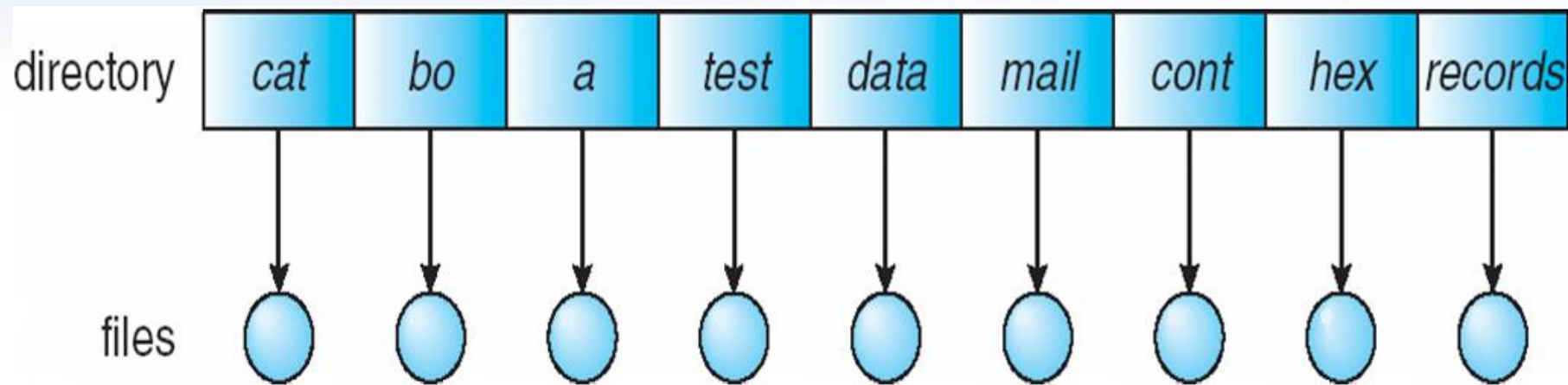

- Ένας κατάλογος πρέπει να προσφέρει
  - **Αποδοτικότητα** - γρήγορος εντοπισμός ενός αρχείου
  - **Ονομασία** - βολικό για τους χρήστες.
    - Δύο χρήστες μπορούν να έχουν το **ίδιο** όνομα για διαφορετικά αρχεία
    - Το ίδιο αρχείο μπορεί να έχει πολλά **διαφορετικά** ονόματα
  - **Ομαδοποίηση** - λογική ομαδοποίηση αρχείων ανά ιδιότητα (π.χ. Java, games, ...)

Κατάλογος ενός επιπέδου

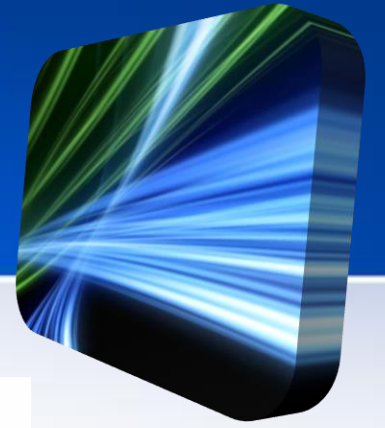

- Ένας κατάλογος για όλους τους χρήστες

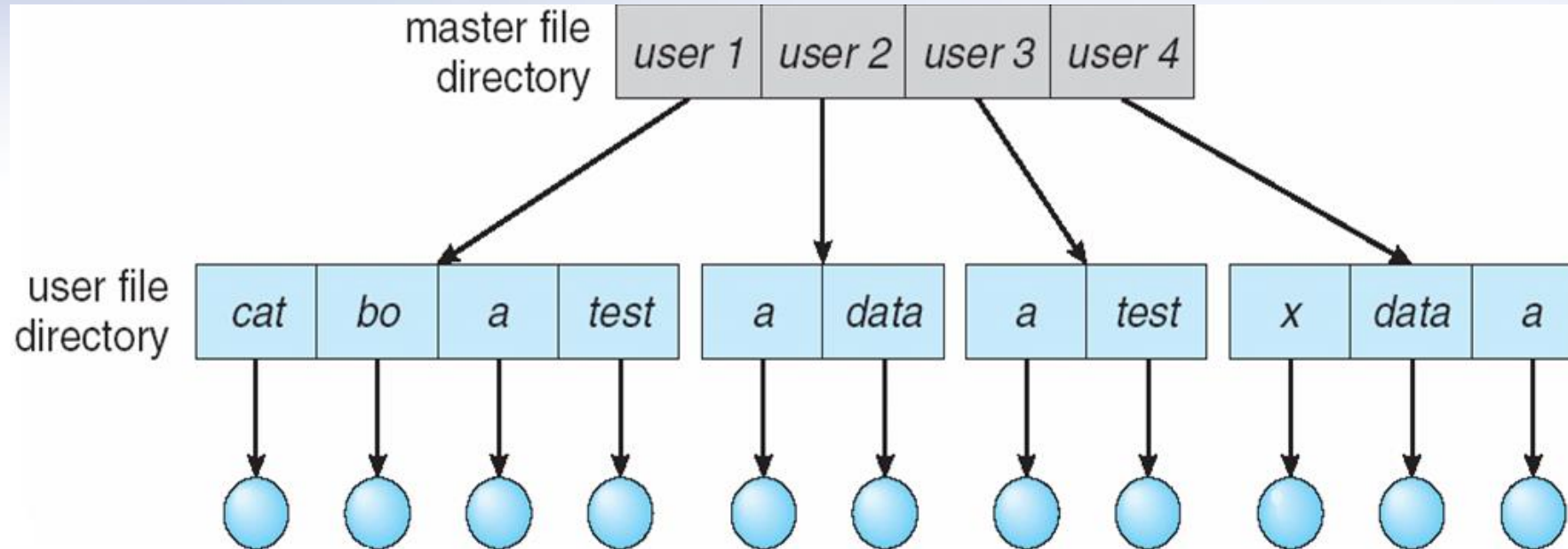

- Προβλήματα στην ονομασία
- Προβλήματα στην ομαδοποίηση

Κατάλογος δύο επιπέδων Two-Level Directory

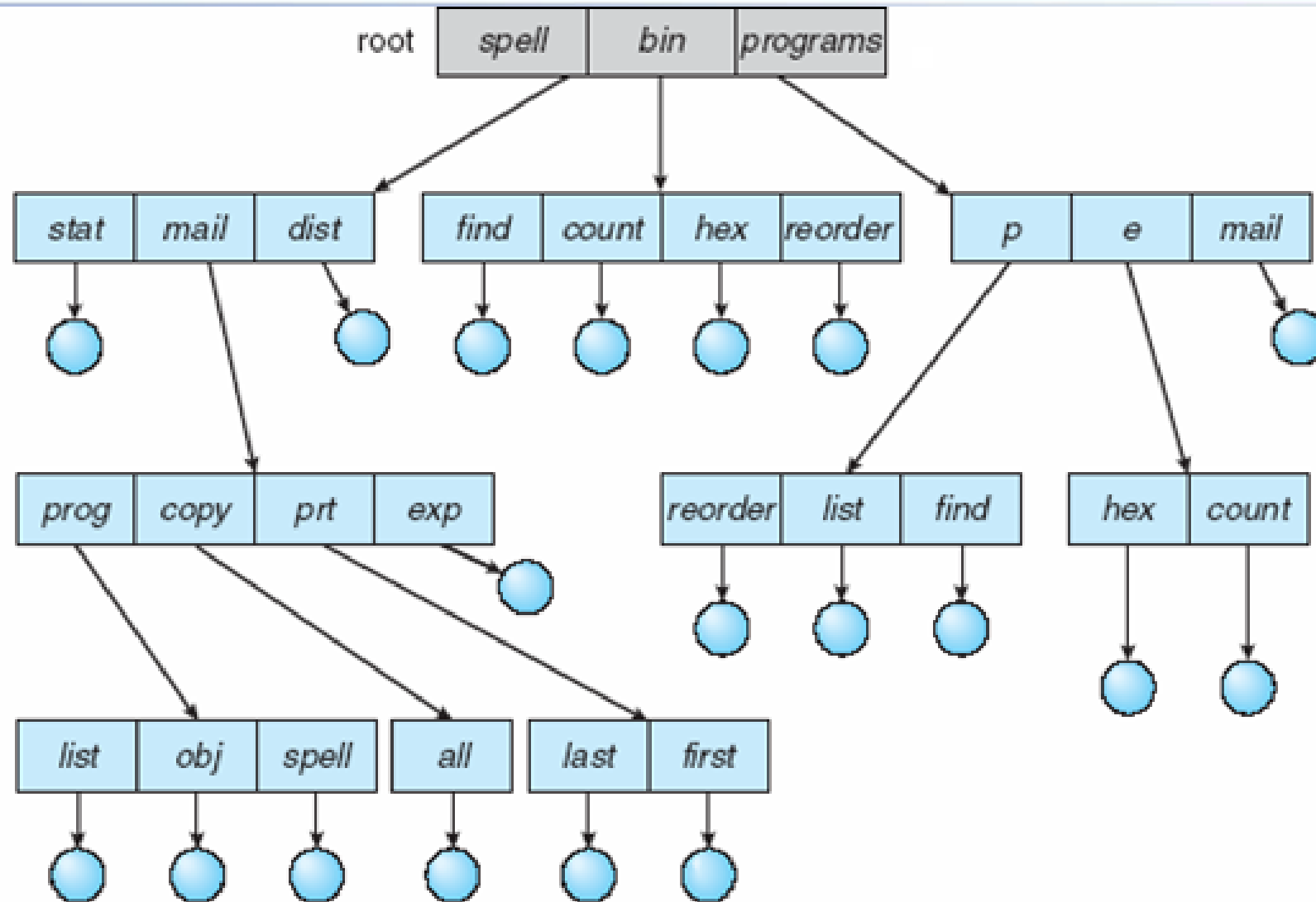

- ❑ Ξεχωριστός κατάλογος για κάθε χρήστη

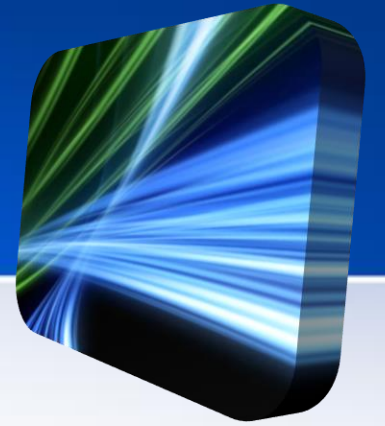

- Όνομα διαδρομής
- Μπορεί να υπάρχει ίδιο όνομα αρχείου για διαφορετικούς χρήστες
- Αποτελεσματική αναζήτηση
- Δεν υπάρχει δυνατότητα ομαδοποίησης

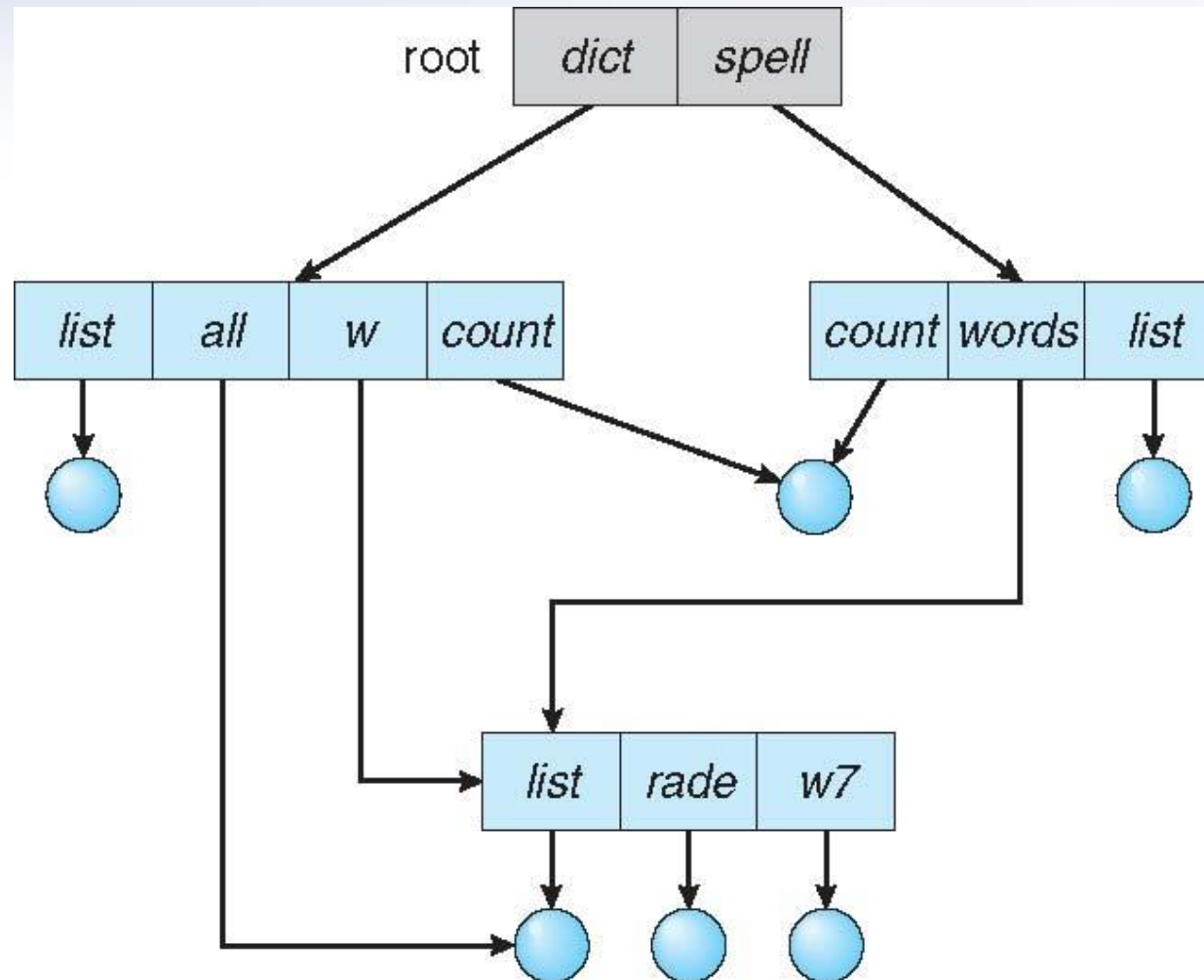
Δενδρική Δομή Καταλόγων

Κατάλογοι Ακυκλικών Γράφων Acyclic-Graph Directories

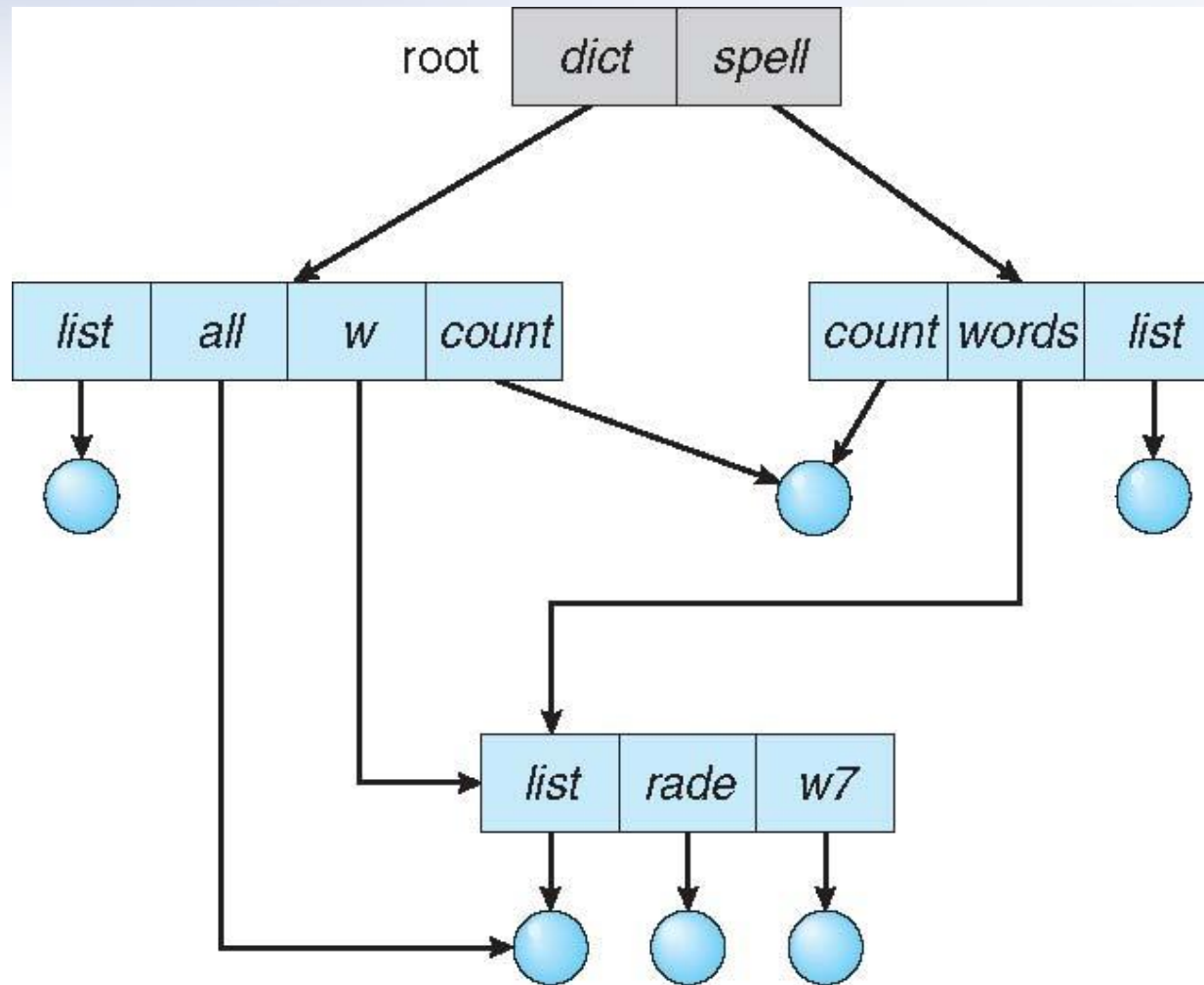
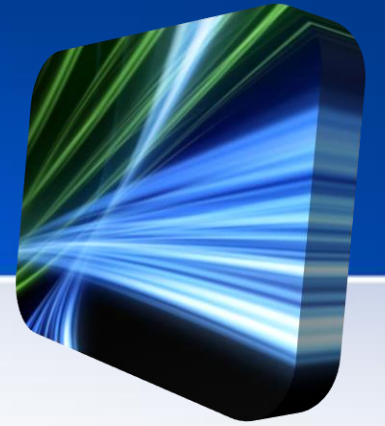
Υπάρχουν κοινοί υποκατάλογοι και αρχεία

Κατάλογοι Ακυκλικών Γράφων Acyclic-Graph Directories

Υπάρχουν κοινοί υποκατάλογοι και αρχεία

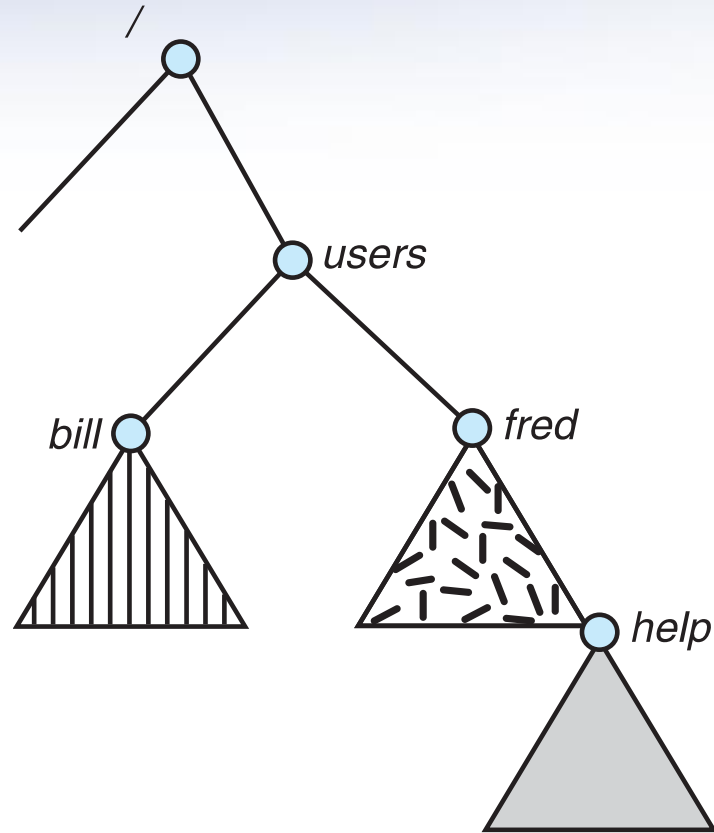
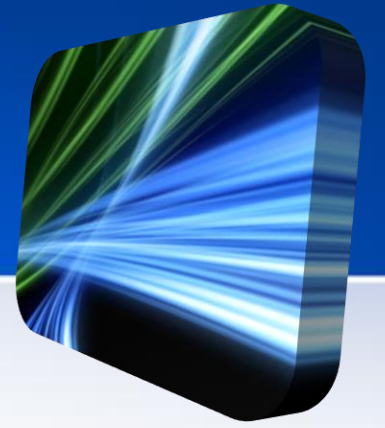
Προσάρτηση Συστήματος Αρχείων

File System Mounting

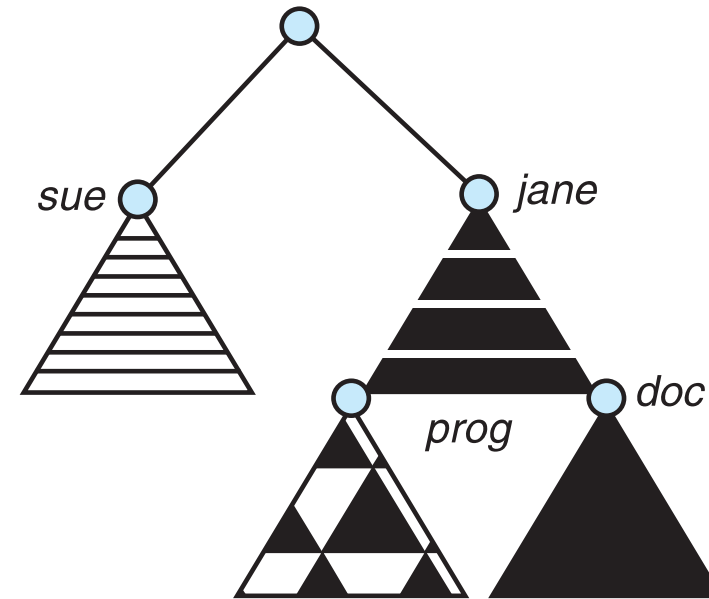

- ◆ Ένα σύστημα αρχείων πρέπει πρώτα να **προσαρτηθεί** (**mounted**) για να είναι **προσπελάσιμο**
- ◆ Ένα μη προσαρτημένο σύστημα αρχείων (**unmounted**) θα πρέπει να συνδεθεί σε ένα **σημείο προσάρτησης** (**mount point**) όπως φαίνεται στο επόμενο σχήμα

Προσάρτηση Συστήματος Αρχείων File System Mounting

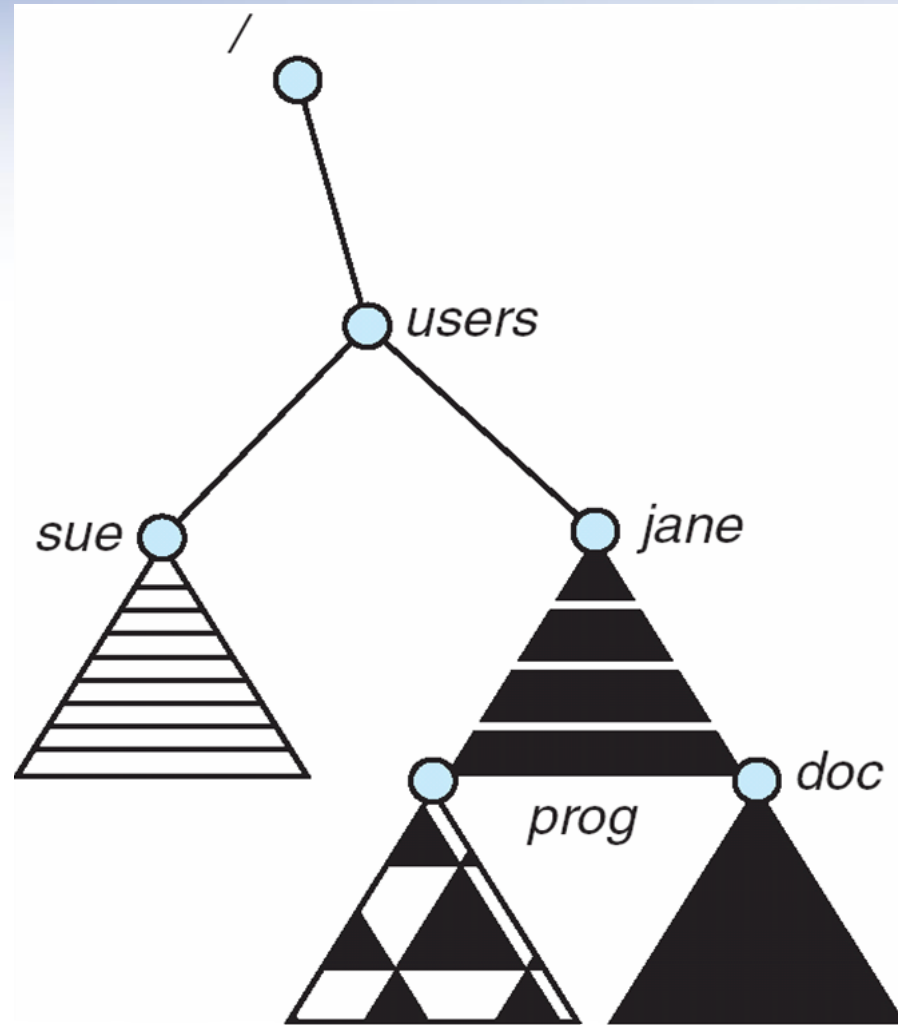
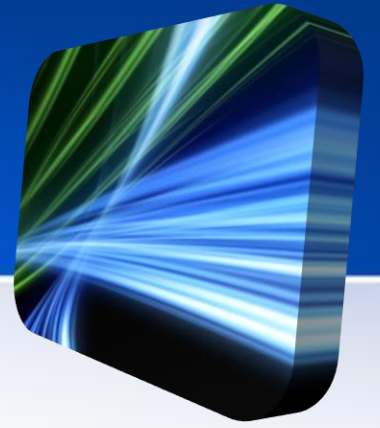

(a)

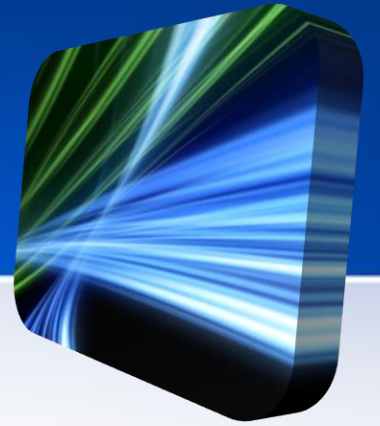

(b)

Σημείο προσάρτησης

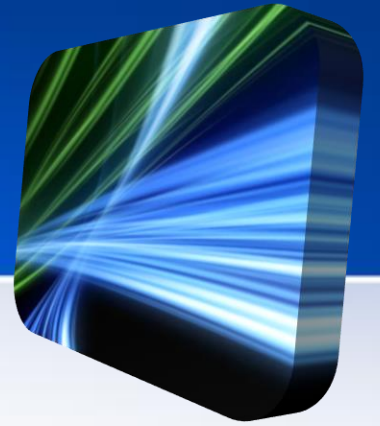

Διαμοιρασμός αρχείων

- ❑ Είναι επιθυμητή η **κοινή χρήση** αρχείων σε συστήματα πολλαπλών χρηστών
- ❑ Η κοινή χρήση μπορεί να γίνει μέσω ενός συστήματος **προστασίας** (**protection** scheme)
- ❑ Σε κατανεμημένα συστήματα, τα αρχεία ενδέχεται να μοιράζονται σε ένα δίκτυο
- ❑ Το Σύστημα αρχείων δικτύου (NFS) είναι μια κοινή μέθοδος διαμοιρασμού αρχείων

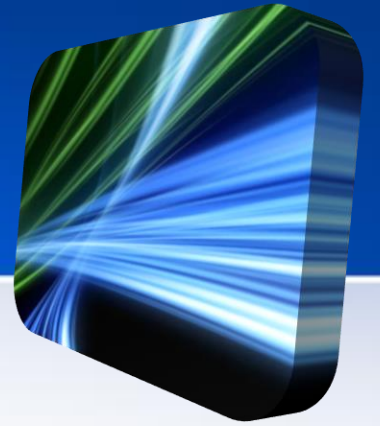
... Διαμοιρασμός αρχείων

- Εάν χρησιμοποιείται σύστημα πολλαπλών χρηστών
  - Τα αναγνωριστικά χρήστη (**User IDs**) επιτρέπουν τα δικαιώματα και οι προστασίες να ορίζονται ανά χρήστη.
  - Τα αναγνωριστικά ομάδας (**Group IDs**) επιτρέπουν στους χρήστες να είναι σε ομάδες, επιτρέποντας δικαιώματα πρόσβασης ομάδας
  - Ιδιοκτήτης ενός αρχείου / καταλόγου
  - Ομάδα αρχείου / καταλόγου

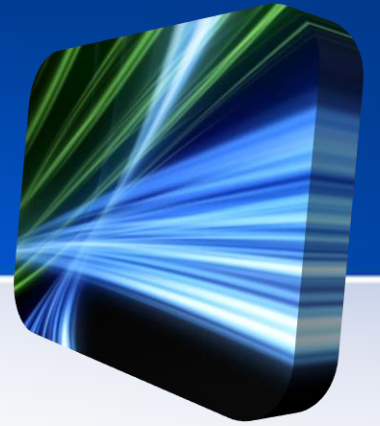

Προστασία

- ❑ Ο κάτοχος / δημιουργός του αρχείου θα πρέπει να μπορεί να ελέγχει:
  - τί μπορεί να γίνει
  - από ποιον
- ❑ Τύποι πρόσβασης
  - Read
  - Write
  - Execute
  - Append
  - Delete
  - List

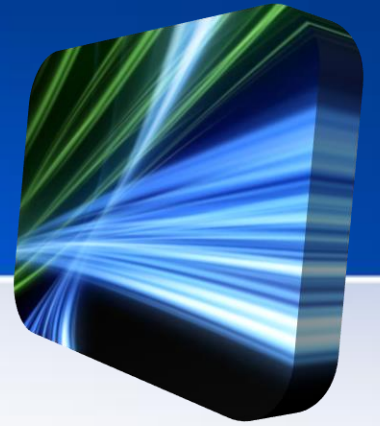
Έλεγχος πρόσβασης

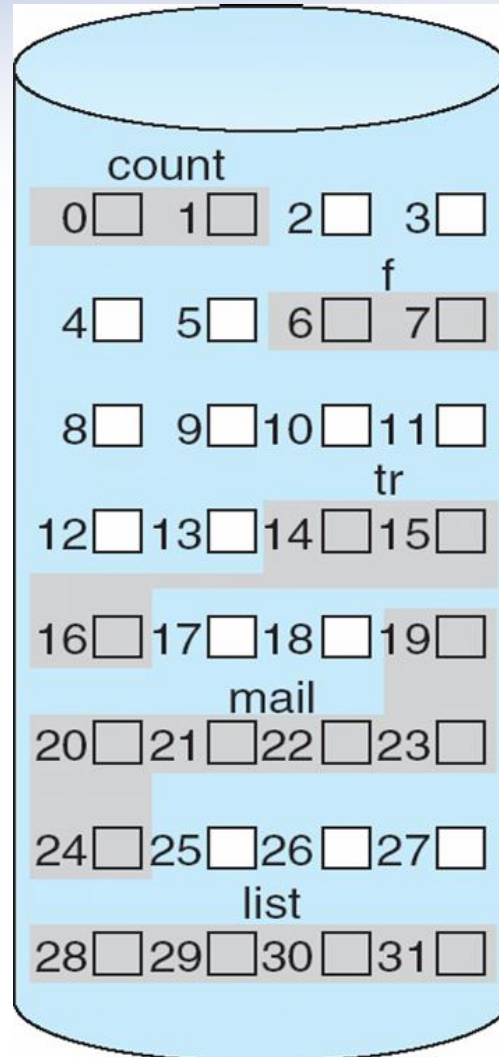
- Άδειες πρόσβασης: **read, write, execute**
- Τρείς κλάσεις χρηστών στο Unix / Linux

			RWX
a) owner access	7	⇒	1 1 1
			RWX
b) group access	6	⇒	1 1 0
			RWX
c) public access	1	⇒	0 0 1

Συνεχής εκχώρηση (κατάλογος)

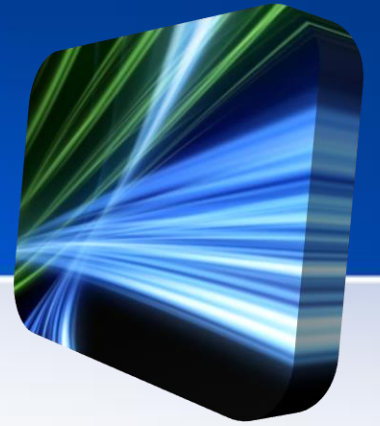
Contiguous Allocation

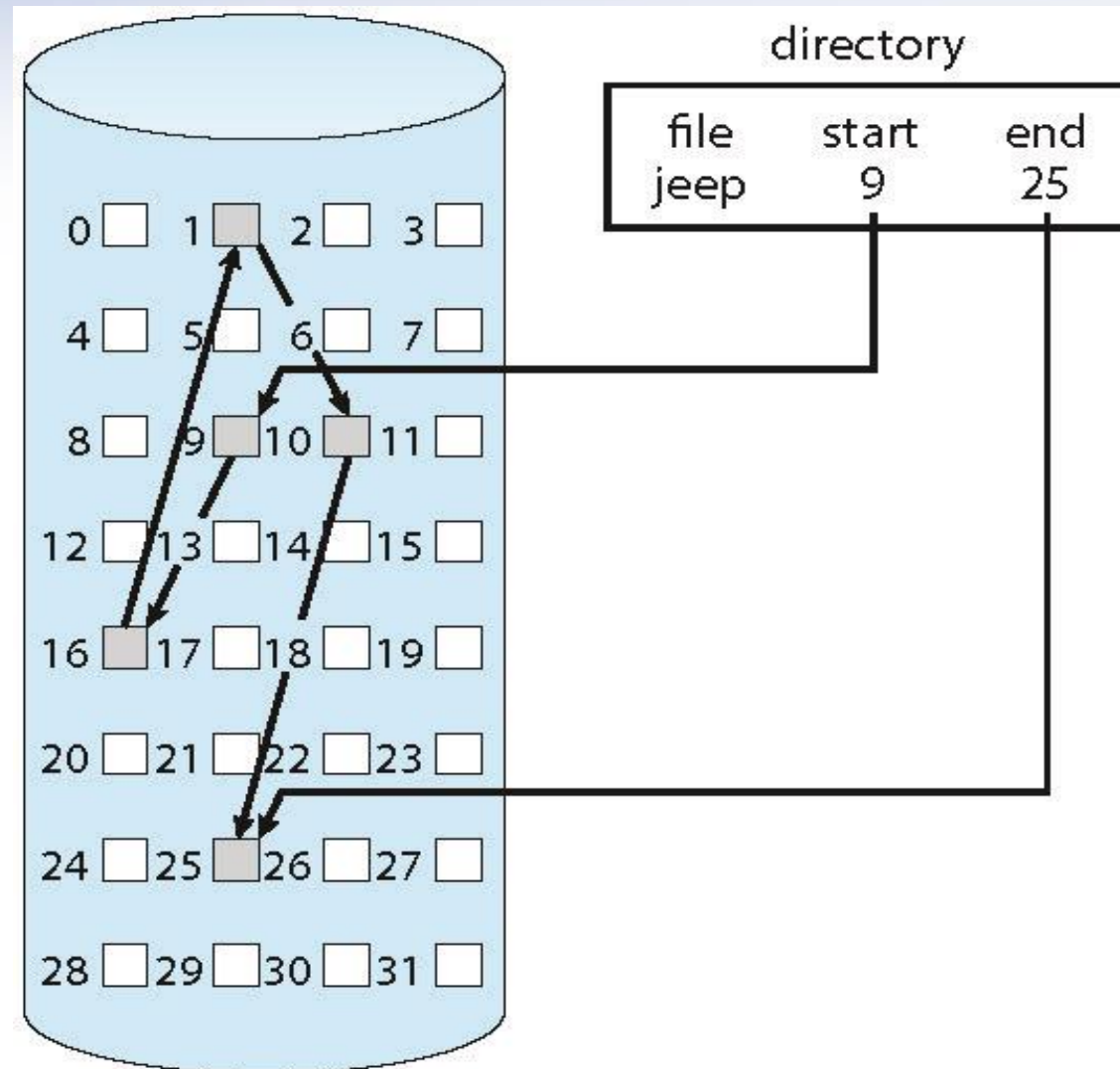
directory

file	start	length
count	0	2
tr	14	3
mail	19	6
list	28	4
f	6	2

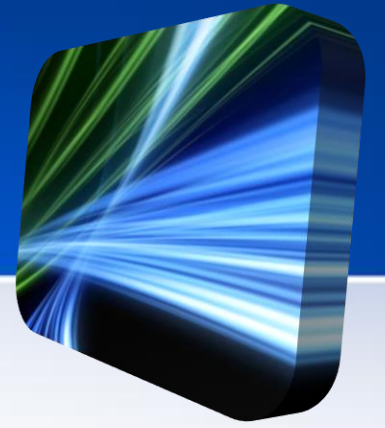
Συνδεδεμένη Εκχώρηση

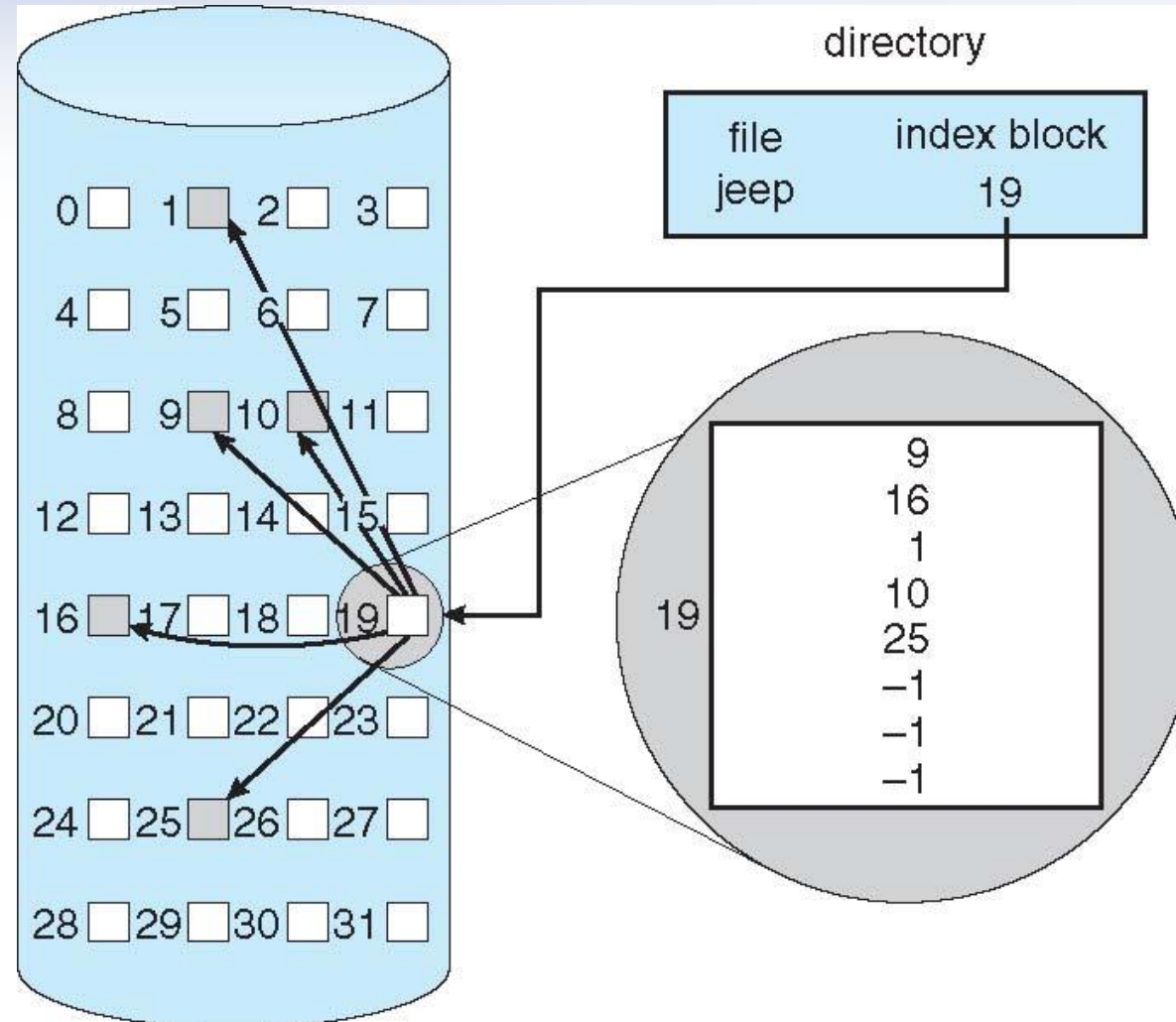
Linked Allocation

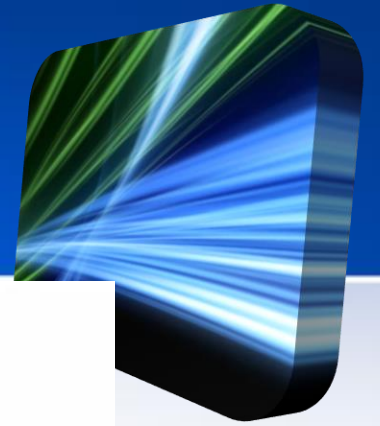
Δεικτοδοτημένη εκχώρηση

Indexed Allocation

Πολυεπίπεδη δεικτοδοτημένη εκχώρηση

Multilevel Indexed
Allocation
UNIX UFS

12

